

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ**

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
(17 – 18 березня 2022 р.)

Чернівці, 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ НАУК ТА УКРАЇНОЗНАВСТВА**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ**

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
(17 – 18 березня 2022 р.)

**CURRENT ISSUES
OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES, AND THE HISTORY OF
MEDICINE**

Collection of materials of the 2nd International Scientific Practical Conference
(Chernivtsi, March 17-18, 2022)

Чернівці, 2022

ISBN 978-966-697-984-4

УДК : 3(08)

61(09)(08)

A 43

Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 17–18 березня 2022 р.). Буковинський державний медичний університет. Чернівці, 2022. 183 с.

До наукового збірника ввійшли наукові статті доповідей (матеріалів) учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини» (м. Чернівці, 17–18 березня 2022 р.), що проводилася в Буковинському державному медичному університеті спільно з науковими установами й навчальними закладами освіти України, Румунії, Польщі, Республіки Молдови і Болгарії. Адресований науковцям, аспірантам, співробітникам закладів вищої освіти.

Current issues of social and humanities sciences, and the history of medicine: collection of materials of the II International scientific and practical conference (Chernivtsi, March 17-18, 2022). Bukovynian State Medical University. Chernivtsi, 2022. 184 p.

Scientific articles of reports (materials) of the participants of II International scientific and practical conference «Current issues of social and humanities sciences, and the history of medicine» (Chernivtsi, March 17-18, 2022) were included in the scientific collection. Conference was held at the Bukovynian State Medical University together with scientific institutions and educational institutions of Ukraine, Romania, Poland, Republic of Moldova and Bulgaria. The scientific collection is addressed to scientists, graduate students, employees of higher education institutions.

Головний редактор - д. мед. н., проф., в.о. ректора Буковинського державного медичного університету **Андрієць О.А.**
Відповідальний редактор - д. іст. н., проф., завкафедри суспільних наук та українознавства **Мойсей А.А.**
Редактори-упорядники: д. пед. н., проф. **Цуркан М.В.**,
к. філол. н., доц. **Максимюк М.В.**,
стар. лаборант **Лейзор Н.А.**

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ: Міністерство охорони здоров'я України, Буковинський державний медичний університет, кафедра суспільних наук та українознавства.

Рекомендовано до друку вченою радою Буковинського державного медичного університету (протокол No 11 від 22.06.2022 р.).

За достовірність наведених даних і посилань несе відповідальність автор публікації.

ISBN 978-966-697-984-4

©БДМУ,
© Автори статей, 2022

	127
Максим'юк Оксана. Семантична специфіка підметів аналітичної будови з кількісним значенням.....	129
Максимюк Марта. Оніми на позначення України як елемент стилістики тексту (на матеріалі роману В. Кожелянка «Дефіляда в Москві»).....	131
Марчишина Алла. Квір-ідентичність у лінгвістичній рецепції.....	133
Мельничук Оксана, Сілевич Лілія. До питання формування національної свідомості студентів під час вивчення «Української мови (за професійним спрямуванням)».....	135
Музика Тетяна. Психолінгвістичні аспекти викладання української мови як іноземної.....	137
Навчук Галина. Мовна підготовка майбутніх медичних фахівців в умовах глобальних викликів.....	139
Настенко Ольга. Форми дистанційного навчання української мови як іноземної.....	140
Никіфорчук Жанна. Принципи навчання медичної термінології.....	142
Нікоряк Наталія. «Інтермедіальний код кіносценарію «Перевірте свої годинники» Л. Костенко та А. Добровольського».....	143
Новікова Тетяна. Класифікація церковнослов'янizmів в українській мові.....	146
Овсієнко Людмила. Основні засоби формування культури мислення та спілкування майбутніх фахівців з аналітики суспільних процесів.....	148
Рудюк Тетяна. До проблеми дидактичних і психологічних аспектів викладання української мови для іноземних студентів.....	150
Руснак Наталія. Інформація як лінгвістичний феномен.....	151
Руснак Юлія. Комунікативно-прагматичне навантаження лексеми уста в художньому дискурсі Ольги Кобилянської.....	153
Сажина Алла. Ігрові стратегії в мережевій поезії.....	156
Синиця Валентина. Термінологічні словосполучення із семантикою <i>Leishmaniosis</i> в латинській термінології тропічних хвороб.....	158
Струк Іванна, Вікованюк Анна-Діана. Невербальні засоби на позначення емоційного стану мовця в художніх текстах сучасних українських письменників.....	160
Тесліцька Галина. Теоретичні основи вивчення простого ускладненого речення на засадах компетентнісного підходу.....	162
Ткач Алла. Фахова термінологія – важливий складник мовленнєвої компетенції студентів-медиків.....	164
Толкачова Наталія. До питання про формат та структуру тестових завдань.....	165
Томусяк Людмила. Атрибутивні компоненти з синкретичним значенням.....	167
Турік Олександра, Продан Софія. Методика концептуального аналізу як	

Струк Іванна,
кандидат філологічних наук, асистент,
Вікованюк Анна-Діана,
студентка,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ МОВЦЯ В ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Усі взаємодії людини з навколишнім середовищем мають певне емоційне забарвлення. Спілкування людей передбачає відповідні емоції комунікантів. Емоційне ставлення, що супроводжує мовленнєве висловлювання, утворює невербальний аспект обміну інформацією – невербальну комунікацію. Для учасників спілкування має значення і тембр голосу мовця, і його жести, міміка, які супроводжують вербальне спілкування. Невербальні компоненти як засоби вияву емоційного стану мовця привертали увагу багатьох дослідників, зокрема Г. Приходько, О. Мартинової, С. Віротченко, І. Струк. Метою нашої розвідки є аналіз невербальних засобів на позначення емоційного стану мовця в художніх текстах сучасних українських письменників (Ірени Карпи, Сергія Жадана, Юрія Андруховича, Івана Байдака, Надії Мориквас та ін.).

Емоційний стан мовця відображають невербальні компоненти, що формують дві групи: на позначення позитивного та негативного емоційного стану мовця. У межах першої групи широко представлені екстралінгвальні засоби комунікації, що відображають емоційний стан радості мовця. Найчастіше радісний емоційний стан супроводжує **усмішка**, вербалізована лексемами *усміхатися, посміхатися, сміятися* та ін. напр: *Вона стояла на моєму порозі, явно претендуючи на головну роль. Була вдягнута не за погодою, але **приємно всміхалася*** [2, 79]. Доброзичливе ставлення до спірозмовника підсилюють прислівникові лексеми *приємно, задоволено, легко, по-доброму, вдячно* та ін., напр.: *Я погоджуюсь з нею. Вона **задоволено сміється*** [2, 137]. Невербальні дії мовців іноді повторюються за принципом віддзеркалення (тобто мовець посміхається у відповідь): – *Ось нам є що згадати, – фізрук якось **легко й по-доброму сміється**, аж Паша теж **починає усміхатися** слідом за ним* [3, 156]. Часто усмішка засвідчує вдячність персонажа, чи виявляє згоду з комунікативним партнером: *Ми йому **вдячно усміхнулися**, але він повторив, цього разу суворіше карбуючи слова: «Браво!» Ми знов **усміхнулися й закивали головами***. Екстралінгвальний компонент *усміхатися* супроводжує кінесичний елемент *кивати головою*, що є маркером згоди в комунікативній ситуації.

Радість від зустрічі, доброзичливе ставлення мовців один до одного часто виражає рукостискання. Такий жест характерний для чоловіків, напр.: *Петров приязно тисне мені руку* [1, 229]. Емоційність невербального компонента підсилює прислівник *приязно*. У спілкуванні чоловіків з жінками переважає інший невербальний компонент – *поцілунок в руку*. Так, чоловіки, шануючи давні традиції, цілують жінкам руку в знак привітання і поваги: *Він поцілував руку Марті, потім по черзі привітався з кожним* [1, 51]; *Панна Рудецька простягнула йому руку, і Вальдемар, низько схилившись, поцілував її долоню* [5, 51].

Негативний емоційний стан мовця часто супроводжують екстралінгвальні засоби, що виражають пригнічений стан героїв через плач: *Дідусь важко віддихується, внучка під його теплою курткою починає плакати, білявка нервово крутить у руках сигарети, боязко озираючись на Альошу, але команди курити не було, то й не курить* [3, 88]. Голосний плач засвідчує лексема *ридати*, напр.: *Я ненавиджу, ненавиджу це трикляте село, цих тупих селяків! – ридала вона. – Я так хочу, так хочу повернутися в життя! В Барселону!* [4, 59]. Плач (ридання) героїні викликаний неможливістю знайти вихід із ситуації, що зрештою призводить до емоційного стану ненависті усіх та всього, що її оточує.

Схвильований стан героїв з'являється й через те, що вони не можуть досягнути власної мети та переживають через певну ситуацію: *Її обличчя здавалося втомленим, руки тремтіли, тільки це було не хвилювання. А в очах більше не проглядало життя* [2, 61]. Невербальний компонент *тремтіли руки* є неконтрольованим, виникає як психофізіологічна реакція мовця на ту чи ту ситуацію.

Невербальні компоненти на позначення емоційного стану гніву часто омовлені фразеологічними одиницями, напр., *скрипіти зубами* – «виявляти гнів, роздратування, невдоволення» [6, 659], як-от: *І щелепи йому аж зводить від здогадки, і зубами він скрипить від люті. Паша дерев'яніє* [3, 247]; Іноді герої творів заради підтримання розмови фальсифікують свої емоції, напр., часто сміх не пов'язаний позитивними емоціями, а є наслідком зверхності чи іронії до співрозмовника: *Огрядна матрона з діамантовим кольє на мармуровій шії також фальшиво посміхнулася...* [1, 100].

Отже, проаналізовані в художньому тексті невербальні компоненти на позначення емоційного стану мовця, супроводжують як позитивні, так і негативні емоції героїв у творах сучасних українських письменників. Засоби омовлення таких невербальних елементів в тексті залежать від соціальних та особистісних характеристик мовця в різних комунікативних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Андрухович Ю. Рекреації. Харків: Фабула, 2018. 240 с.
2. Байдак І. Тіні наших побачень. Харків: Vivat, 2017. 224 с.
3. Жадан С. Інтернат. Чернівці: Meridian Czernowitz, 2018. 336 с.
4. Карпа І. Добрі новини з Аральського моря. Київ: Книголав, 2019. 592 с.
5. Мориквас Н. Корнелія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 208 с.

6. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В. М. Білоноженко та ін. Київ: Наукова думка, 2003. 1104 с.

Теслицька Галина,
кандидат філологічних наук, асистент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПРОСТОГО УСКЛАДНЕНОГО РЕЧЕННЯ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

Реалізація компетентнісного підходу в навчанні мови є стратегічним орієнтиром в умовах розвитку національної освітньої системи. Компетентнісний підхід у методичних працях потрактовано як ключову методологію модернізації освіти, як ефективний шлях підвищення якості освіти, оскільки він передбачає посилення діяльнісного аспекту процесу навчання, зростання особистісного досвіду учнів через формування ключових і предметної компетентностей [3, 14].

На думку О. Пометун, «компетентнісний підхід – це спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості» [2, 18].

Основним завданням навчання української мови є обробка та використання учнями навчальної інформації, уміння успішно й результативно здійснювати мовленнєву діяльність, сприймати та розуміти мовлення, сучасна лінгводидактика переорієнтовується на когнітивно-комунікативну основу вивчення мови з урахуванням знаннєвого та буттєвого досвіду особистості [1, 34].

Актуальним є впровадження методичних засад формування граматичної компетентності учнів, спрямованих на оволодіння учнями основної школи мовленнєво-комунікативними вміннями. Тому завданням вчителя є добір таких методів, прийомів, засобів та форм навчання синтаксису, які забезпечували б ґрунтовне розуміння мови, сприяли б розвитку логічного мислення та мовленнєвої компетентності учнів.

У сучасному світі соціальні реформи стимулюють утвердження функційно-стилістичного принципу навчання синтаксису, передусім у контексті його комунікативних завдань, що актуалізує необхідність оволодіння синтаксичною компетентністю. Методика навчання української мови чутливо